

SUDSKA PRAKSA

278. PRAZNA STRANA

SUDSKA PRAKSA

Dr. sc. Petar Novoselec*

1. Odmjeravanje kazne za djela u stjecaju

Ako je počinitelju za jedno kazneno djelo u stjecaju utvrđena kazna zatvora, a za drugo kazna dugotrajnog zatvora, prema čl. 60. st. 2.a Kaznenog zakona izrečena jedinstvena kazna jednaka je utvrđenoj kazni dugotrajnog zatvora.

VS RH, I Kž-450/99-3 od 25.8.1999. i I Kž-732/99-3 od 2.2.2000.
(Županijski sud u Zagrebu, K-230/98)

Činjenično stanje

Optuženik, star 53 godine, odvuкао je u kukuružište prolaznicu, gdje ju je pokušao silovati, pri čemu joj je nanio tešku tjelesnu ozljedu opasnu po život, a onda je zadavio kako ga ne bi prijavila. Kada je oštećenica već bila mrtva, ugurao joj je jedan klip kukuruza u anus, a drugi slomio i jedan dio ugurao u usta, a drugi u vaginu. Oglašen je krivim zbog pokušaja silovanja iz čl. 188. st. 1. KZ (ispravna bi bila pravna oznaka po čl. 188. st. 3. KZ) i teško ubojstvo radi prikrivanja drugog kaznenog djela iz čl. 91. t. 6. KZ, i pošto mu je za prvo djelo utvrđena kazna zatvora u trajanju od 8 godina, a za drugo kazna dugotrajnog zatvora u trajanju od 25 godina, osuđen je primjenom čl. 60. st. 2.a KZ na jedinstvenu kaznu dugotrajnog zatvora u trajanju od 25 godina.

Prvostupanjski sud nije pobliže obrazložio zašto je prilikom izricanja jedinstvene kazne primijenio sustav apsorpcije. O tome se nije izjasnio ni VSRH prilikom odlučivanja o predmetu u drugom i trećem stupnju jer se državni odvjetnik nije žalio, dok su optuženikove žalbe, uložene iz drugih razloga, odbijene kao neosnovane.

Napomena

Prilikom izricanja jedinstvene kazne prvostupanjski je sud primijenio odredbu čl. 60. st. 2.a KZ prema kojoj će sud "ako je za jedno od kaznenih djela počinjenih u stjecaju utvrdio kaznu dugotrajnog zatvora, a za drugo ili ostala kaznena djela kaznu zatvora ili novčanu kaznu, izreći jedinstvenu kaznu dugotrajnog zatvora koja ne smije dosegnuti zbroj pojedinačnih kazni." Iako odredba nije posve jasna pa omogućuje različita tumačenja, ipak je njezina primjena u ovom slučaju pogrešna.

Prema stajalištu koje zastupa *Bačić* (Kazneno pravo, Zagreb, 1998, str. 429), kazna dugotrajnog zatvora apsorbira sve druge izrečene glavne kazne. Isto stajalište zastupa i *Horvatić* (Kazneno pravo, opći dio I, Zagreb, 2003, str. 209) koji smatra da odredba čl. 60. st. 2.a upućuje na apsorpciju. Oba autora polaze od takvog tumačenja kao samorazumljivog pa ga pobliže ne obrazlažu. Tim putem išao je i prvostupanjski sud. Pobliza analiza, međutim, dovodi do drukčijeg rezultata.

Nema dvojbe da kazna dugotrajnog zatvora apsorbira novčanu kaznu kao glavnu. Iako se u čl. 60. st. 2.g KZ dopušta kumulacija kazne (običnog) zatvora i novčane kazne, ne bi se to moglo

* Dr. sc. Petar Novoselec, redoviti profesor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

proširiti i na dugotrajni zatvor jer se u čl. 60. st. 2.a kao jedinstvena kazna predviđa samo dugotrajni zatvor pa se na taj način kumulacija dugotrajnog zatvora i novčane kazne isključuje, a po prirodi stvari ne dolazi u obzir ni metoda asperacije, tj. pooštavanje dugotrajnog zatvora jer bi se u tom slučaju novčana kazna pretvarala u dugotrajni zatvor, što bi bilo neodrživo.

No to ne vrijedi kada je jedna pojedinačna kazna dugotrajni, a druga obični zatvor (kao u ovdje izloženom predmetu). Razumije se da je u tom slučaju kumulacija isključena, ali isto tako i mogućnost da dugotrajni zatvor apsorbira obični zatvor. Formulacija prema kojoj "jedinstvena kazna dugotrajnog zatvora ne smije dosegnuti zbroj pojedinačnih kazni" sugerira sustav asperacije, tj. pooštavanje kazne dugotrajnog zatvora. Da je Zakon htio apsorpciju, ne bi uopće govorio o zbroju pojedinačnih kazni, nego bi jednostavno rekao da će sud izreći samo kaznu dugotrajnog zatvora; smisao zahtjeva da kazna ne smije dosegnuti zbroj pojedinačnih kazni je u limitiranju asperacije kazne dugotrajnog zatvora, tj. zakon je u tom dijelu primijenio istu tehniku kao i u čl. 60. st. 2.c koja se odnosi na sustav asperacije.

Da je takvo tumačenje i kriminalnopolitički opravdano, vidi se najbolje iz ovdje prikazanog slučaja. Primjena apsorpcije dovela je do toga da je počinitelju u cijelosti oprostena kazna zatvora u trajanju od 8 godina, tj. kazna za iznimno težak pokušaj silovanja. Ispravno je bilo jedino primijeniti sustav asperacije, a to znači odmjeriti jedinstvenu kaznu dugotrajnog zatvora u rasponu između 26 i 32 godine. Na eventualni prigovor da bi se na taj način izrečena kazna zatvora neopravdano pretvorila u kaznu dugotrajnog zatvora, valja uzvratiti da je takvo pretvaranje sam Zakon predvidio i u čl. 60. st. 2.d prema kojem dvije kazne ili više kazni zatvora u trajanju duljem od 10 godina daju jedinstvenu kaznu dugotrajnog zatvora.

2. Oduzimanje motornog vozila kao sigurnosna mjera

Motorno vozilo kojim je počinitelj kaznenog djela zlouporabe droge iz čl. 173. st. 2. KZ prevezio drogu može se oduzeti samo ako su na njemu izvršene preinake koje ukazuju na to da bi se upravo to vozilo moglo ponovo uporabiti za počinjenje kaznenog djela.

**VSRH, I Kž-268/02-6 od 28.5.2002.
(Županijski sud u Karlovcu, K-7/01)**

Činjenično stanje

Prvooptuženik je 6. lipnja 2001. u svom automobilu "Golf" prevezio iz Republike BiH u Zagreb 59 kg marihuane. Drugooptuženik i trećeoptyženik kretali su se ispred njega u automobilu "BMW" i prema prethodnom dogovoru trebali su ga mobitelom obavijestiti o eventualnom nailasku na policijsku patrolu. U Slunju je prvooptuženik automobilom sletio s ceste. Pozvao je mobitelom drugooptyženik i trećeoptyženika koji su došli na mjesto nezgode i ukrcali ga u svoj automobil. Kako su se na mjestu događaja već našli svjedoci, a i pristizala su kola hitne pomoći, nisu bili u mogućnosti prekrati drogu, nego su se zadovoljili time da omoguće bijeg prvooptuženiku.

Prvostupanjskom presudom prvooptuženik je oglašen krivim zbog kaznenog djela zlouporabe droge iz čl. 173. st. 2. KZ i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od pet godina, dok su drugooptyženik i trećeoptyženik oglašeni krivim za pomaganje u tom djelu i osuđeni svaki na dvije godine zatvora. Pored toga izrečena je sigurnosna mjera oduzimanja predmeta, tako da je prvooptuženiku oduzet automobil marke "Golf", a trećeoptyženiku automobil marke "BMW", kao i dva mobilna telefona.

Drugostupanjskom presudom povišena je kazna prvooptuženiku na sedam godina zatvora, ali je ukinuta sigurnosna mjera oduzimanja predmeta u odnosu na oba automobila, dok je u preostalom dijelu pobijana presuda potvrđena.

Iz obrazloženja

U pravu je trećeoptuženik kad tvrdi da nije bilo osnove prema njemu primijeniti sigurnosnu mjeru iz čl. 80. KZ i oduzeti mu osobno vozilo marke "BMW" te dva mobilna telefona marke "Nokia" i "Siemens" s pripadajućim karticama, ali ne iz razloga koji se navode u žalbi, a ti su da automobil nije njegovo vlasništvo, da oduzeti predmeti nisu uporabljani za izvršenje kaznenog djela i da nemaju takva svojstva zbog kojih bi ugrozili opću sigurnost ljudi ili imovine.

Prema odredbi čl. 80. KZ sigurnosnom mjerom oduzimanja predmeta oduzet će se počiniteljima djela oni predmeti koji su, između ostalog, uporabljani za počinjenje kaznenog djela, bez obzira na to čiji su vlasništvo, a vlasnik, prema odredbi st. 2. istog članka, ima pravo na nadnadu štete.

Tijekom postupka sud je na pouzdan način utvrdio da se žalitelj koristio automobilom da bi realizirao dogovor s prvooptuženikom da će mu pomoći u izvršenju kaznenog djela, a da su mu mobilni telefoni služili za održavanje veze s njim tijekom postupka. Prema tome, ti predmeti uporabljani su za izvršenje kaznenog djela. Međutim, da bi se sigurnosna mjera iz čl. 80. KZ mogla izreći, potrebno je, uz naprijed spomenute činjenice, utvrditi i postoji li opasnost da će oduzeti predmeti biti ponovo uporabljani za počinjenje kaznenog djela, ili je njihovo oduzimanje potrebno radi zaštite opće sigurnosti, ili se iz moralnih razloga oduzimanje predmeta čini prijeko potrebnim. U konkretnom slučaju nije ostvaren nijedan od tih uvjeta.

Iz spisa predmeta proizlazi da droga nije prevožena vozilom žalitelja, niti su na tom vozilu napravljene neke konstrukcijske preinake, koje bi ukazivale da će upravo to vozilo biti ponovo uporabljeno za počinjenje kaznenog djela. Naime, ovo vozilo ni po čemu optuženik ili netko drugi nije učinio drukčijim u odnosu prema drugim vozilima istog tipa. Također je nesporno da automobil, kao takav, ne ugrožava opću sigurnost, niti se čini prijeko potrebnim to vozilo oduzeti žalitelju iz moralnih razloga.

Iz podataka u spisu ne može se, također, zaključiti da postoji opasnost da će se oduzeti mobiteli, koji su predmeti namijenjeni za komunikaciju na daljinu, biti uporabljani za izvršenje kaznenih djela, a to se i ne uvrđuje pobijanom presudom. Oduzimanje tih predmeta ne pokazuje se potrebnim ni iz drugih razloga navedenih u čl. 80. st. 1. KZ jer njihovo držanje ne ugrožava opću sigurnost, niti je to prijeko potrebno učiniti iz moralnih razloga.

Stoga je ovaj sud u tom dijelu prihvatio žalbu trećeoptuženika i preinačio pobijanu presudu u odluci o sigurnosnoj mjeri tako da ju je ukinuo, a kako razlozi zbog kojih je to učinio idu i u korist prvooptuženika, to je na temelju čl. 383. ZKP uzeo da takva žalba postoji pa je i u odnosu na tog optuženika ukinuo izrečenu sigurnosnu mjeru. Naime, njegovim vozilom marke "Golf" prevožena je inkriminirana količina droge, ali kako ni na tom vozilo nisu izvršene bilo kakve rekonstrukcije i preinake koje bi ukazivale da bi se upravo to vozilo moglo ponovo upotrijebiti za počinjenje kaznenog djela, a očigledno je da ono ne ugrožava opću sigurnost, niti je prijeko potrebno oduzeti ga iz moralnih razloga, to je i u odnosu na tog optuženika ukinuta sigurnosna mjera.

Napomena

Oduzimanje predmeta koncipirano je u hrvatskom kaznenom pravu kao sigurnosna mjera. To je prema novoj formulaciji u čl. 80. st. 1. KZ osobito došlo do izražaja u dijelu teksta u kome

se kao pretpostavka za izricanje mjere traži postojanje “opasnosti da će se određeni predmet ponovo uporabiti za počinjenje kaznenog djela”. VSRH se u izloženoj odluci rukovodio upravo tim dijelom zakonskog opisa, što je dovelo do ukidanja navedene mjere.

O kakvoj je opasnosti ovdje riječ? Prema dosta raširenom mišljenju u literaturi, oduzimanje predmeta je mjera “stvarne prirode, u tom smislu da se odnosi na određene stvari i predmete u vezi s kaznenim djelom, za razliku od svih ostalih mjera koje su osobne prirode” (Bačić, *Kazneno pravo*, opći dio, Zagreb, 1998, str. 462). I citirani tekst čl. 80. st. 1. KZ upućuje na takav zaključak jer ne govori o opasnosti da *počinitelj* ponovo uporabi predmet, nego da “*će se predmet* ponovo uporabiti”, tj. da ga može ponovo uporabiti bilo tko. Tako mjeru shvaća i VSRH u prikazanoj odluci kad naglašava da na vozilu nisu izvršene “preinake koje bi ukazivale da će *upravo ovo vozilo* biti ponovo uporabljeno za počinjenje kaznenog djela”. U pitanju je stalna praksa VSRH koji je i u nekim drugim odlukama motorno vozilo oduzima samo ako je “konstrukcijski preinačeno” jer to ukazuje na opasnost da bude ponovo uporabljeno za počinjenje kaznenog djela (VSRH, I KŽ- 440/02, Izbor odluka, 1/2003, str. 233). VSRH, dakle, mjeru ne veže uz opasnost počinitelja, nego uz opasnost predmeta.

Ako je tome tako, onda je oduzimanje predmeta teško dovesti u sklad sa svrhom sigurnosnih mjera koje, po definiciji, nisu usmjerene prema stvarima, nego prema počiniteljima kao osobama. Konstrukcija oduzimanja predmeta kao sigurnosne mjere “stvarne prirode” pokazuje se kao *contradictio in adiecto*. Na to je svojedobno s pravom upozorio *Tomašević* kada je naglasio da “nije opasan predmet - opasan je počinitelj ako određeni predmet posjeduje” (Mjere sigurnosti, Split, 1986, str. 59). Otud je taj autor izveo zaključak da će se oduzeti samo predmet koji može poslužiti *počinitelju* prilikom ponovnog počinjenja kaznenog djela jer je jedino opasnost počinitelja uvjet za primjenu bilo koje sigurnosne mjere (isto djelo, str. 83). Nije, dakle, dovoljno da bilo tko može ponovo uporabiti taj predmet, nego baš počinitelj kome se sudi. No i takvo je stajalište upitno jer opasnost počinitelja ne ovisi o opasnosti njemu dostupnih sredstava, nego proizlazi iz strukture njegove ličnosti. Ako je netko opasan, neće se opasnost otkloniti time što će mu se oduzeti predmet jer će ga on ponovo nabaviti ili će kazneno djelo počinuti na drugi način. Shvati li se tako, čitava bi se mjera dovela u pitanje ili bi se barem njezina primjena još više suzila, pa se, primjerice, počinitelju krvnog delikta ne bi smio oduzeti kuhinjski nož kojim je djelo počinio ako ne bi postojala vjerojatnost da će baš tim nožem ponoviti kazneno djelo.

Predmet ipak može biti opasan, što je naglašeno i u tekstu čl. 80. st. 1. kada se dopušta da se predmet može oduzeti i “radi zaštite opće sigurnosti”. Zakon, prema tome, razlikuje dvije vrste opasnosti predmeta: jedna se odnosi na mogućnost ponovne uporabe predmeta radi počinjenja kaznenog djela, a druga na ugrožavanje opće sigurnosti. Razlika tih dviju opasnosti vrlo je fluidna jer onaj tko dovodi u pitanje opću sigurnost također čini kazneno djelo.

Sve to upućuje na neodrživost postojeće koncepcije oduzimanja predmeta kao sigurnosne mjere. Oduzimanje predmeta je kaznenopravna sankcija *sui generis* s višestrukom svrhom. Predmet se ne oduzima niti radi otklanjanja opasnosti koja prijete od njega, niti radi otklanjanja opasnosti počinitelja, nego iz drugih razloga. Kada je riječ o predmetu u vlasništvu počinitelja koji je bio namijenjen ili uporabljen za počinjenje kaznenog djela ili je nastao počinjenjem kaznenog djela, svrha je njegova oduzimanja prvenstveno u dodatnom kažnjavanju počinitelja jer mu se oduzimanjem predmeta prebacuje zlouporaba vlasništva i još jednom upozorava na odioznost njegova djela (usp. *Schönke/Schröder*, *Strafgesetzbuch*, Kommentar, 26. Auflage, München, 2001, rubna bilj. 18 uz § 74). Otklanjanje opasnosti da budu počinjena nova kaznena djela pojavljuje se kao svrha mjere samo u nekim posebnim situacijama (npr. kod oduzimanja krivotvorenih novčanica). Kada je pak riječ o oduzimanju predmeta radi zaštite opće sigurnosti ili iz moralnih razloga, dominantna je svrha sigurnost društva. Taj aspekt ipak ne opravdava da se oduzimanje predmeta u cjelini smatra sigurnosnom mjerom, to više ako se dopusti i oduzimanje

predmeta koji nisu u vlasništvu počinitelja jer se time pogađa osoba koja nije počinila kazneno djelo, a to je kod sigurnosne mjere nedopustivo. O sigurnosnoj mjeri ne može se raditi niti u slučajevima obveznog oduzimanja predmeta kada je to u zakonu posebno propisano jer izricanje sigurnosnih mjera pretpostavlja ocjenu počiniteljeve opasnosti i procjenu njegova budućeg ponašanja, a sve to otpada ako je oduzimanje predmeta obvezno; tada se predmet mora oduzeti i osobi koja nije opasna.

Oduzimanje predmeta bilo je stoga bolje normirano u čl. 64. OKZRH u kome su jasno razgraničena dva opisana pojavna oblika te mjere (oduzimanje predmeta vlasniku i oduzimanje predmeta radi opće sigurnosti ili iz moralnih razloga). No slabost je i te odredbe bila u tome što je oduzimanje predmeta smatrala sigurnosnom mjerom. Ispravno bi rješenje bilo povratak na raniju koncepciju, ali uz tretman oduzimanja predmeta kao posebne kaznenopravne sankcije. Oduzimanje predmeta treba staviti u isti rang s oduzimanjem imovinske koristi jer među njima postoje brojne dodirne točke i pravna im je priroda slična. Uz tu bi pretpostavku i u ovdje razmotrenom slučaju trebalo oduzeti motorno vozilo ako bi ono bilo vlasništvo počinitelja jer nema dvojbe da je ono bilo uporabljeno za izvršenje kaznenog djela i da je na taj način bilo zlouporabljeno privatno vlasništvo. Treba li, povrh toga, dokazivati opasnost predmeta ili opasnost počinitelja koja proizlazi iz predmeta, primjena mjere u velikoj se mjeri sužava. VSRH u ovdje prikazanoj odluci vjerno slijedi tekst Zakona i prihvaća takvu restrikciju. No time je došao u raskorak s dosadašnjom praksom, pa i s nekim vlastitim odlukama (npr. u I Kž-137/01, kada je počiniteljima kaznenog djela zlouporabe droge iz čl. 173. st. 3. KZ oduzeo dva mobilna telefona koji su služili za dogovaranje poslova).

Na kraju zaključimo: tako dugo dok je na snazi sadašnja odredba čl. 80. KZ, treba poštovati volju Zakona, a to znači bitno reducirati oduzimanje predmeta jer, pored okolnosti da je predmet uporabljen ili namijenjen za počinjenje kaznenog djela ili je nastao počinjenjem kaznenog djela, treba dokazati i postojanje opasnosti da će se on ponovo uporabiti za počinjenje kaznenog djela (a to uopće nije lako). Ovdje prikazana odluka na toj je crti. Što je pak ona kriminalnopolitički neopravdana, nije pogreška suda, nego zakonodavca.

3. Mučenje životinje. Zabluda o protupravnosti

Počinitelj koji je psa isjekao kliještima po vratu, nakon čega je pas iskrvario i uginuo, počinio je kazneno djelo mučenja životinje iz čl. 260. st. 1. KZ.

**Županijski sud u Osijeku, Kž-329/02 od 28. 6. 2002.
(Općinski sud u Belom Manastiru, K-61/02)**

Činjenično stanje

Optuženik, star 38 godina, po zanimanju tesar sa završenom srednjom građevinskom školom, uzeo je 14.3.1998. psa obitelji s kojom je bio u svadi, a zatim ga u obližnjem svinjcu kliještima za žicu isjekao po vratu i ostavio da krvari. Pas je cvilio i zavijao i nakon dva dana uginuo.

Prvostupanjski je sud ocijenio da je optuženik na opisani način životinju izložio nepotrebnim mukama i nanio joj nepotrebne boli te da je počinio kazneno djelo mučenja životinje iz 260. st. 1. KZ. Za to djelo izrekao mu je kaznu zatvora u trajanju od pet mjeseci koju je objedinio s kaznom zatvora u trajanju od deset mjeseci za jedno drugo prije počinjeno kazneno djelo i osudio ga na uvjetnu osudu. Drugostupanjski je sud našao da nema uvjeta za uvjetnu osudu pa ga je osudio na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od jedanaest mjeseci. Poslije je VSRH kaznu izvanredno ublažio i ponovo izrekao uvjetnu osudu.

Napomena

U pitanju je jedna od prvih presuda za novo kazneno djelo mučenja životinje. Nema nikakve dvojbe da je počinitelj ostvario obilježja navedenog kaznenog djela. Štoviše, u idealnom je stjecaju počinjeno i kazneno djelo uništenja i oštećenja tuđe stvari iz čl. 222. st. 1. KZ jer se zabranom mučenja životinje ne štiti i tuđe vlasništvo nad životinjom. Ipak u ovom postupku osuda i za to kazneno djelo nije bila moguća jer se kazneni postupak za uništenje i oštećenje tuđe stvari pokreće u povodu prijedloga, a njega nije bilo.

No ovdje se nameće pitanje zablude o protupravnosti, naročito pođe li se od toga da je djelo počinjeno nedugo nakon stupanja na snagu Kaznenog zakona koji je prvi put predvidio mučenje životinje kao kazneno djelo. Nažalost, tim se pitanjem sudovi nisu bavili.

Da bi postojala svijest o protupravnosti, nije dovoljna svijest o nemoralnosti djela, koja je ovdje postojala. S druge strane, svijest o protupravnosti širi je pojam od svijesti o kažnjivosti. Dovoljno je da počinitelj zna da krši normu koja zabranjuje njegovo ponašanje, a ne mora znati i da ono predstavlja kazneno djelo; drugim riječima, dovoljno je da je počinitelj svjestan da krši norme bilo koje pravne grane. Na prvi se pogled čini da je takva svijest postojala jer je počinitelj s obzirom na svoje obrazovanje znao da se ubijanjem tuđeg psa vlasniku nanosi šteta za koju se odgovara prema pravilima građanskog prava. No takva je svijest dovoljna samo za krivnju glede uništenja i oštećenja tuđe stvari, a ne i za mučenje životinje (načelo djeljivosti svijesti o protupravnosti). Optuženik, prema tome, nije mogao postići svijest o protupravnosti mučenja životinje iz drugih pravnih grana, ali niti iz samog kaznenog prava, jer se radi o novom kaznenom djelu pa svijest o protupravnosti mučenja životinje još nije ukorijenjena u općem shvaćanju. Stoga se čini uvjerljivim zaključak da je bio u zabludi o protupravnosti.

Daljnje je pitanje je li ta zabluda bila otklonjiva. U teoriji prevladava shvaćanje da je zabluda o protupravnosti otklonjiva samo ako je počinitelj imao povod za preispitivanje protupravnosti, pa se usprkos tome nije potrudio da do kraja razjasni pitanje protupravnosti. Je li optuženik imao takav povod? Najčešće je takav povod okolnost da se radi o nekoj djelatnosti (npr. gospodarskoj) koja podliježe specijalnom pravnom normiranju, u kom slučaju je već takav karakter djelatnosti povod za preispitivanje protupravnosti namjeravane radnje (kao u predmetu Županijskog suda u Puli, Kž-139/00, HLJKPP 1/2003, str. 213), ali u ovdje razmatranom slučaju nije u pitanju takva djelatnost. Povod koji nalaže takvo ispitivanje može biti već i sama počiniteljeva svijest da nanosi neku štetu drugome ili javnosti, koja je ovdje postojala, ali je i ona relevantna samo u odnosu na svijest o protupravnosti za uništenje tuđe stvari. Povod da se ispita protupravnost mučenja životinje mogao bi se sastojati samo u počiniteljevoj svijesti da je takvo mučenje nemoralno, ali i uz tu pretpostavku nije jasno na koji bi se način optuženik morao potruditi da se uvjeri u dopuštenost namjeravane radnje. Kod gospodarske, pa i svake svrhovite djelatnosti, od počinitelja se može tražiti da se informira kod nekog pravnog znalca o dopuštenosti takve djelatnosti, ali se ovdje čini nerealnim tražiti od optuženika da ide nekoga pitati smije li mučiti životinju.

Iz navedenih razloga ne bi u ovom slučaju bio neutemeljen zaključak da je optuženikova zabluda o protupravnosti bila neotklonjiva. No ako bi se i uzelo da je bila otklonjiva, bilo bi to, doduše, dovoljno za krivnju, ali bi se i u tom slučaju mogla ublažiti kazna (čl. 46. st. 2. KZ). Sudovi o takvom učinku otklonjive zablude o protupravnosti očito nisu vodili računa jer su izrekli kaznu koja je tek nešto niža od propisane najviše mjere (šest mjeseci zatvora).